

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ

Ministerstvo zdravotníctva SR

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie:	1.1 Premena tradičnej školy na modernú
Prijímateľ:	Základná škola s materskou školou kráľa Svätopluka Šintava
Názov projektu:	Šintava- moderná základná škola s veľkomoravskou tradíciou
Kód ITMS projektu:	26110130112
Aktivita, resp. názov seminára	1.1 Tvorba a inovácia vzdelávacieho programu školy

ZŠ s MŠ kráľa Svätopluka Šintava

Školský vzdelávací program
ISCED 2

UČEBNÉ OSNOVY

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Vypracované podľa: Štátny vzdelávací program Výtvarnej výchovy (Vzdelávacia oblasť: Umenie a kultúra), ISCED 2, / 2009

Príloha č.: UO – VYV – 5 -7

Časový rozsah výučby: 5. ročník: 1 h týždenne / 33 hodín ročne
6. ročník: 1 h týždenne / 33 hodín ročne
7. ročník: 1 h týždenne / 33 hodín ročne

Vypracovala: PaedDr. Paulína Krivosudská

Charakteristika predmetu

Predmet výtvarná výchova (ďalej VV) nižšieho sekundárneho vzdelávania plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Naďalej vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebvýjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výrazovosť. VV sa musí podieľať na tejto transformácii. Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviteľský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,
- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko sebvýjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaradované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepcné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívnej činnosti. Žiak reaguje na stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

Metodické východiská predmetu

Vyučovanie VV je programovaný a riadený proces v ktorom ale učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka.

Východiskami tohto procesu sú:

1. činnosti žiakov, ktoré vychádzajú z myšlienkových, formálnych a technických procesov výtvarných a vizuálnych umení. Sú založené na súčasnom stave poznania vizuálnej kultúry;
2. témy/námety/obsahy zobrazovania, ktoré majú svoj dôležitý antropologický a kultúrny charakter;

VV predstavuje v rámci obsahu vyučovania jedinečnú možnosť tematizovať základné antropologické koncepty:

- koncepty časopriestoru (čas, priestor, pohyb, mierka, hĺbka, výška, šírka ...),

- kultúrne archetypy vyjadrovania prírody (živly, prírodné polariry...),
- kategórie estetického prežívania (krása, škaredosť, neurčitost', drsnosť, jemnosť ,
- kategórie uvedomovania si osobnej a kultúrnej identity (ja, iný, cudzinec, priateľ, postihnutý ...; kultúrne rozdielnosti vo vizuálnom vyjadrovaní sveta),
- kategórie afektivity (radosť, bolesť, smútok, náladu ...).

Témy ponímame z hľadiska

- osobnosti a veku žiaka,
- edukačných cieľov,
- kultúrno-spoločenskej reality.

Žiak spracováva (mentálne i formálne) symboly, ktoré vizuálne vyjadrujú jeho predstavy a fantazijné koncepty, alebo sa odvolávajú na javovú stránku sveta. Na rozdiel od iných predmetov, ktoré sa zaoberajú niektorými z týchto tém, VV angažuje osobnosť žiaka v inom zmysle: neučí sa o nich, ale vyjadruje ich, hľadá svoj spôsob ich vyjadrenia. To kladie vyššie nároky na senzomotorické a afektívne ciele predmetu a tým dopĺňa predmety v ktorých prevažuje cieľ kognitívny.

3. v reflexii diel výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, filmu a videa; V nižšom sekundárnom vzdelávaní sa zvyšuje dôraz na poznávanie a veku primeraný rozbor diel vizuálnej kultúry – jednak kľúčových diel reprezentujúcich historické epochy a kultúry, jednak diel reprezentujúcich súčasné tendencie vizuálnych umení.

Ciele predmetu

Ciele výtvarnej výchovy na úrovni nižšieho sekundárneho vzdelávania sú:

Kognitívne ciele

Poznávať *jazyk vizuálnych médií* – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomelosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať a vedieť pomenovať *pôsobenie (výraz) umeleckých diel*, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické *diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry*. Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra, dizajn), k vedomému používaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele

Vedome *rozvíjať tvorivosť*. Umožniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na *vlastný prístup*, vlastný názor a vkus. Naďalej rozvíjať a kultivovať *vnímanie, predstavivosť a fantáziu*, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom VV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

Formovať *kultúrne postoje*. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením.

Formovať celistvú osobnosť. Pristupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – *rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie*, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom *činnostného a zážitkového vyučovania*.

Osnovy VV podporujú *medzipredmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania*, pri zachovaní špecifík spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapájajú citovosť, afektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému vyjadrovaniu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi. V rámci nižšieho sekundárneho vzdelávania to predstavuje vedomé hľadanie formálnych a obsahových súvislostí s prírodovednými i humanitnými predmetmi a s inými druhmi umenia.

Obsah vyučovania

Obsah vyučovania VV tvorí sústava *edukačných tém*. Každá z tém zodpovedá riešeniu určitého výtvarného problému. Témy sú zoradené v *metodických radoch*. Metodický rad predstavuje riešenie príbuzných výtvarných problémov v priereze ročníkov (v tabuľke vodorovný rad), vždy na úrovni zodpovedajúcej veku. Takéto zoradenie sleduje stupňovanie náročnosti pri štruktúrovaní osobnosti žiaka. Zoradenie edukačných tém v rámci jedného ročníka (v tabuľke zvislý rad) umožňuje učiteľovi sledovať motivačné nadväznosti, prípadne ich zgrupovať a tvoriť z nich edukačné projekty. Takto koncipovaná sieť edukačných tém predstavuje model, s ktorým môže učiteľ dynamicky pracovať – podľa potreby preradovať témy v časovom pláne jedného ročníka i medzi ročníkmi. Témy napĺňa konkrétnymi úlohami (zadaniami pre žiakov) učiteľ. Niektoré edukačné témy sú alternatívne – označené ako a), b).

Edukačné témy zoradené do metodických radov

	5. ročník	6. ročník	7. ročník
metodické rady	edukačné témy / výtvarné problémy		
1. výtvarný jazyk / základné prvky výtvarného vyjadrovania	5.1. negatív a pozitív /v plošnom vyjadrení negatív a pozitív /v plastickom vyjadrení	6.1. mierka a proporčné vzťahy, operácie s proporciami	7.1. poriadok a chaos, usporadúvanie prvkov v kompozícii
2. možnosti zobrazovania videného sveta	5.2. kreslenie predmetu podľa skutočnosti/ modelácia šrafovaním tieňovaním, lavírovaním	6.2. kreslenie figúry podľa skutočnosti a spamäti	7.2. kreslenie priestoru / perspektíva
3. podnety výtvarného umenia / médiá, štýly, procesy, techniky, techniky, témy	5.3. kubizmus a konštruktivizmus	6.3. kinetické /svetelné umenie	7.3. dada, neodada
	5.4. surrealizmus		
	5.5. abstraktné umenie	6.4. op-art	7.4. akčné umenie

4. podnety výtvarného umenia	5.6. ranokresťanské a byzantské umenie /mozaika alt. . ranokresťanské a byzantské umenie /ikona	6.5. stredoveké a gotické umenie	7.5. renesančné umenie
5. podnety fotografie	5.7. základy práce s fotoaparátom / hry s ostrosťou a neostrosťou /digitálny fotoaparát, uloženie a základné operácie s fotografiou v počítači	6.6. inscenovaná fotografia /kresba svetlom, zmeny osvetlenia – vplyv na plasticitu	7.6. fotografická reportáž /spájanie obrazov /tvorba deja, záznam akcie, performancie
6. podnety filmu a videa	5.8. záber, spájanie obrazov, montáže, koláže	6.8. urbanizmus /plán mesta, štruktúra zón, doprava, uzly, vzťah ku krajine, mesto a dedina /fantastické priestory	7.8. typ, funkcia a výraz stavby
7. podnety architektúry	5.9. hravé skúmanie priestoru	6.8. urbanizmus /plán mesta, štruktúra zón, doprava, uzly, vzťah ku krajine, mesto a dedina /fantastické priestory	7.8. typ, funkcia a výraz stavby
8. podnety dizajnu	5.10 obalový dizajn /materiál, tvar a grafické riešenie alt. návrh loga, značky, ex libris	6.9. odevný dizajn /časť odevu, doplnok	7.9. dizajn výrobku /návrh úžitkového predmetu
9. podnety tradičných remesiel	5.11. podnety hrnčiarstva /alt.: kombinácia hrnčiarstva a drotárstva	6.10. podnety košíkárstva, pletenie	7.10. podnety krajčírstva, /alt.: podnety čipkárstva
10. elektronické médiá	5.12. úprava digitálneho obrazu /skenovanie /základné operácie s digitálnym obrazom /alt.: ukážky možností úpravy digitálnej fotografie v počítači	6.11. spracovanie a montáž obrazu /vrstvy, filtre, transformácie, farebné variácie /písmo a obraz /alt.: simulovanie vrstiev a filtrov prostredníctvom mechanických a výtvarných prostriedkov	7.11. morfing /transformácie tvaru na iný tvar prostredníctvom softveru /alt.: transformácie tvaru na iný tvar prostredníctvom rozkresby, princípy morfiningu
11. podnety hudby a literatúry, / synestetické podnety	5.13. grafická partitúra /pokus o jej hudobnú interpretáciu	6.12. farebná hudba /objekt, hudobno-vizuálny nástroj /alt.: zvuková plastika, objekt	7.12. vizuálna poézia /pokus o recitáciu
11. podnety hudby a literatúry, / synestetické podnety	5.13. grafická partitúra /pokus o jej hudobnú interpretáciu	6.12. farebná hudba /objekt, hudobno-vizuálny nástroj /alt.: zvuková plastika, objekt	7.12. vizuálna poézia /pokus o recitáciu
12. podnety rôznych oblastí poznávania sveta	5.14. výtvarné hry s problematikou dejpisu alt. výtvarné hry s problematikou zemepisu	6.13. podnety prírodopisu /prírodné štruktúry	7.13. telo človeka, zvieratá
13. tradícia a identita /	5.15. výtvarné	6.14. výtvarné reakcie na	7.14. rozprávky, príbehy,

kultúrna krajina	reakcie na rôzne typy regionálnych ornamentov /ornamentov rôznych kultúr	tradičné formy (architektúry odevov, jedál, zvykov ...)	legendy a história obce, regiónu spracované výtvarnou formou
14. škola v galérii /galéria v škole	5.16. objavovanie prvkov obrazu v galerijnej zbierke alt. galéria na internete	6.15. obraz pre 5 zmyslov	7.15. slovo a obraz

Cieľové kompetencia

Žiak má po absolvovaní nižšieho sekundárneho vzdelania tieto vedomosti, zručnosti a postoje:

vedomosti

- vo výtvarnej výchove je väčšina vedomosti získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činnosti žiaka; časť vedomosti o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačne DVD, knihy, časopisy);

Absolvent nižšieho sekundárneho vzdelania sa naučil:

zručnosti a spôsobilosti

formálne zručnosti

Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry).

Žiak dokáže:

- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí),
- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia – zaber (fotografia, film, komiks), rám, pohľad (obraz), charakteristicky tvar (plastika),
- hrať sa s jednoduchými animačnými trikmi, kamuflážou a napodobneninou (filmový trik, kulisa, maskovanie, mimikry),
- vytvárať formálne série z jedného motívu a jednoduché variácie motívu,
- vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky a skulptúry,
- vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu,
- tvorivo používať vybrane média, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať – prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastne nápady a koncepty,
- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia,
- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. st. až po súčasnosť,

- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov.

technické zručnosti

Žiak dokáže:

- zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlik, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafura, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru – balenie (paketáž), obliepanie, obväzovanie, odrotovanie, zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, dekalk, monotypia, papierorez, sádrorez, linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry,
- zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláži,
- zvládnuť základne grafické operácie na počítači.

mentálne spôsobilosti

- rozvoj schopnosti a získavanie zručnosti v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcii), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;

Žiak dokáže:

- vedieť odôvodniť vyber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobrazit') alebo hľadiska (dôležité – nepodstatne, zaujímavé – nezaujímavé),
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr – uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifika svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, sčítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.

postoje

Hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori tvorivý prístup – žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastne, teda autentické riešenie, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto

prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozíčné a konvergentne myslenie formovane väčšou časťou kurikula;

U žiaka sa sformovali tieto postoje:

- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
- náklonnosť k uvedenému hľadanie vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém – inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),
- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí,
- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt – jeho poznávanie a pretváranie
- vyjadriť a vyhodnotiť štýl ľudí ktorých obdivuje (považuje za svoj vzor) a porovnať ich so svojím štýlom,
- hľadať vlastne cesty sebaujadrnenie; budovania vlastného vkusu a tvare (imidžu),
- spolupracovať pri realizácii vlastných konceptov a zosúladiť ich s ponímaním iných žiakov.

Výtvarné techniky

K splneniu stanovených cieľov volí učiteľ vhodné a z materiálneho hľadiska dostupné výtvarné techniky.

Plošné výtvarné formy

1. KRESBA je jednou z najstarších výtvarných techník. Jej výrazovým prostriedkom je línia. Na kresbu *za sucha* používame pastel, uhol, hrudku, kriedu, ceruzku a iný suchý grafický materiál. Na kresbu *za mokra* používame tekutý materiál ako skriptol a tuše, fixy, moridlá, vodové farby, farebné atramenty, a iné. Pri použití tekutého materiálu môžeme silnú líniu rozmývať, čiže lavírovať. Pri použití suchého materiálu môžeme líniu rozotierať, čím dostaneme tónové plochy, a tým vyjadríme aj objem predmetu. Keď kresbu doplníme farbami, hovoríme o kolorovanej kresbe.

Pri kresbe môžeme používať pero tupé alebo rákosové, drievko, štetec.

- **Lavírovaná kresba** – lavíruje sa kresba drievkom, perom, tušom, fixom, prípadne štetcom. Pri lavírovaní sa tekutina líniovej kresby viac, alebo menej rozpustí a štetcom rozotrie na ploche. Z lineárnej kresby ľahko dostávame kresbu objemovú. Závisí to od druhu papiera.
- **Kolorovaná kresba.** Je to stará technika a tvorí prechod medzi kresbou a maľbou. Línia i objem sa zobrazia ceruzkou, alebo perom a farba sa nanáša lazúrne, plošne iba v lokálnom tóne. Môžeme ju zaradiť vtedy, ak sa s touto technikou stretnú v umeleckých dielach. /Napr. Národopisné štúdie od J. Mánesa, ilustrácie od L. Fullu a iných umelcov./

- **Kresba štetcom** je vhodná technika na uvoľnenie ruky, pracujeme na väčších formátoch papiera. Deti mimovoľne dostávajú silné línie a majú odvahu pracovať bez ohľadu na detaily.
- **Kresba drievkom** je technika veľmi vítaná, lebo dáva línii samovoľné určité výtvarné kvality – akcenty. Pracuje sa na hladkom papieri čiernym tušom.
- **Kresba perom** je jednou z najstarších techník. pracuje sa perečkami rôznej tvrdosti a zahrotenia, prípadne i Redis-perom. Veľkú radosť prináša táto technika deťom v spojení s mokrým podkladom. Podľa vlhkosti papiera sa vytvárajú fantastické tvary a uspokojujú detskú radosť z experimentovania.
- **Kresba ceruzkou.** Používame mäkké ceruzky rady B. Kreslíme na drsnejší papier. Umožňujú citlivú, výtvarnú líniu, môže sa s nimi pracovať i spôsobom grafickým, ale aj maliarskym.
- **Kresba hrudkou a uhlíkom.** Hrudka je tvrdšia ako uhlík, má hnedú farbu, uhlík je oveľa mäkkší a je čierny. Práca uhlíkom sa stiera a preto ju fixujeme. / môžeme striekať i s mliekom /

2. TECHNIKY TLAČE Medzi techniky tlače zaraďujeme širokú škálu výtvarných techník, ktoré vznikajú odtláčaním farby štetcom, odtláčaním farby z prírodného materiálu, odtláčaním upravovaných foriem až po klasické grafické techniky, ako je linoleorez, drevorez, papierorez a podobne. Techniky tlače sú rozdelené podľa toho ako vzniká odtlačok, ako sa pripravuje forma a odtlačanie. Pri technike tlače používame tlačiarenskú farbu, alebo hustú temperovú farbu.

- **Tlačidlá** sú formy, z ktorých sa nanosená farba odtláča na papier, textil a podobne. Príklady tlačidiel : odtlačky štetcom, tlačidlá zo zemiakov, korku, linolea, gumolitu, ktoré si pripravíme vyrezaním. Veľmi vďačné sú tlačidlá z papiera, z drevených kociek, gummy, papierovej rúrky, tvrdšieho kartónu, prípadne odtlačky z pokrčeného tvrdšieho papiera, alebo textilu, ktorý po odtlačení zanechá zaujímavú a nepravidelnú štruktúru.
- **Tlač z papierovej koláže.** Z tvrdšieho papiera vystrihujeme, alebo vyrezávame dekoratívne tvary a prilepujeme na kartón. Po zaschnutí naváľame valčekom farbu a odtlačáme. Vhodné je použiť tlačiarenskú čerň, alebo olejovú farbu. Deti sa učia uskutočňovať svoje predstavy sústavou čierno-bielych plôch a podriaďujú výraz požiadavkám techniky
- **Tlač z prírodného materiálu,** ako sú listy, vetvičky, kôra, ploché semenka, sa robí tak, že prírodný materiál nanesieme farbu a tú odtlačáme. Z prírodných materiálov možno zostaviť aj rozličné dekoratívne alebo figurálne kompozície, ktoré potom odtlačáme.
- **Frotáž** vzniká pretláčaním reliéfnych vyvýšení z rôznych materiálov prírodných /kôra, drevo, listy/ aj umelých / textil, špagát, minca/ cez jemný papier na priložený pevný papier. / Deti opakom ceruzky, hrudkou, voskovým pastelom takto pretláčajú štruktúru plochy predmetov cez tenký papier./ Papier, na ktorom pretláčame, môžeme najprv navlhčiť a mierne vtlačiť do priehlbín.
- **Tlač z papiera a kartónu.** Pri tejto technike si už zámerne pripravíme vystrihnutím a nalepením štočok alebo matricu, ktorú potom odtlačáme. Po nanosení farby robíme odtlačky lyžičkou, alebo dnom fľaše kyvadlovým spôsobom.
- **Tlač z textilnej koláže** je podobná ako tlač z papiera, lenže štočok vytvoríme z rozličných druhov textílií.

- **Monotypia** je odtlačanie kresby alebo maľby z plochy.
 - a) Papier položíme na sklenú dosku, na ktorú sme predtým navalčkali fotografickým valčekom farbu. Na priložený papier nakreslíme kresbu ľubovoľným grafickým materiálom, po nakreslení opatrne papier odlepíme od sklenej dosky a necháme usušiť.
 - b) Pretláčame farebné škvrnky z hustých temperových farieb. / motýľ, krajina/
 - c) Uhl'ová monotypia – ako kopírovací papier
- **Linoleorez** je najzaujímavejšia klasická grafická technika. Štočok sa pripraví z linolea tak, že naň nakreslíme námet štetcom a tušom. vyrezaním línií alebo plôch špeciálnymi rydlami zhotovíme štočok, na ktorý navalčkáme tlačiarenskú farbu a potom odtlačáme.
- **Sadrozrez.** Do vopred pripravenej sadrovej dosky vyrežeme línie alebo plochy a postupujeme podobne ako pri linoleoreze.
- **Drevorez.** Pri tejto technike postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich, avšak s tým rozdielom, že pri rezaní si musíme všímať štruktúru dreva a rezať podľa nej.
- **Suchá ihla** je zložitá technika, ktorá vyžaduje špeciálne pomôcky. Do zinkovej, medenej dosky, alebo do organického skla /plexisklo/ vryjeme kresbu, tlačiarenskú farbu vtlačíme do rýh a zvyšky farby z plochy odstránime. Pri odtlačaní treba silne tlačiť.

3. ODKRÝVACIA TECHNIKA NA VOSKU Je to grafická technika, ktorá sa neotláča. Biely hladký papier dôkladne a rovnomerne natrieme voskom, alebo sviečkou, túto vrstvu niekoľkokrát pretrieme tušom a po zaschnutí tušu vyškrabujeme do podkladovej farby zvolený námet. Táto technika sa viac hodí pre kresbové ako plošné kompozície.

4. KOMBINOVANÉ TECHNIKY Kombinované techniky vznikajú spájaním dvoch, prípadne viacerých techník. Najčastejšie sa spájajú dve základné techniky ako kresba a maľba. Nevhodné je spájať dve veľmi príbuzné techniky, napríklad kresbu ceruzkou a pastelom.

- kombinované techniky s rezervami / masťný pastel a vodové farby, vosková rezerva zakrytá tušom a preškrabávanie/
- koláž doplnená kresbou alebo maľbou
- kolorovaná kresba – kresba fixom, drevkom, perkom tušom, štetcom domaľovaná vodovými farbami
- maľba lepom- klovatinou a štetcom, kedy pomocou štetca lepom nakreslený námet po zaschnutí premaľujeme hustou vodovou alebo temperovou farbou, po odplavení klovatiny pod tečúcou vodou na jej mieste zostanú biele miesta

5. MAĽBA Maľba rozvíja a kultivuje farebné cítenie. Na maľovanie používame *suchý* materiál /pastel/, alebo *mokrý* materiál / vodové, polokrycie a krycie farby/ .

- **Maľba pastelom** . Pastel zaraďujeme medzi maliarske techniky a v praxi nám tvorí prechod medzi kreslením a maľovaním. Využíva sa ako kreslenie pastelovými ceruzkami

- **Maľba pastelom – voskovým, alebo suchým - kriedovým.** Pri tejto technike vyplňujeme plochy, menej sa sústreďujeme na líniu.
 - *Voskovým pastelom* maľujeme na hladkú plochu, ktorú môžeme aj preškrabávať. Má dobré vlastnosti, nemaže sa, má výraznú svietivosť a môže sa používať tak zmysle lineárnom, ako i plošnom. V spojitosti s akvarelom, tušom, alebo lepom vzniklo veľa kombinovaných techník.
 - *Suchý pastel* je maliarskou technikou, ktorej farby sú krycie, má matný povrch a farba sa ľahko stiera. Kriedovým pastelom pracujeme zväčša na prírodny papier, výslednú prácu fixujeme.
- **Maľba krycími farbami – temperovými, práškovými, gvašovými.** Farby riedime vodou, maľujeme na väčšie formáty pevnejšieho papiera plochými štetcami. Charakteristickou vlastnosťou krycích farieb je, že pri maľovaní v niekoľkých vrstvách sa plochy navzájom prekryjú, čo môžeme vhodne využiť v kompozícii.
- **Maľba vodovými farbami.** Bežne používame dva druhy vodových farieb polokrycie a vodové – lazúrne akvarelové farby. Z uvedených dvoch druhov používame viac polokrycie farby, ktorými maľujeme na drsnejší papier a to guľatými, vlasovými štetcami. Akvarelová technika je jednou z najnáročnejších techník, využívajú ju predovšetkým starší, zručnejší žiaci.
- **Maľba škrobovými farbami –** Do tekutého škrobu pridáme práškové farby v pomere 1:1 a dôkladne premiešame. Potom pridáme ďalšie 2-3 diely škrobu - / podľa hustoty škrobu/ a vymiešame. Pridáme kvapku dezinfekčného prostriedku. Rozlične hrubú vrstvu nanášame vhodným predmetom na papier. Do mokrého škrobového podkladu sa kreslí drievkom. /až po papier/

6. MATERIÁLOVÉ TECHNIKY Medzi materiálové techniky zaraďujeme práce z materiálu, ako je papier, textil, kameň, sklo, hlina, sadra a pod. Sú to techniky, ktoré si vyžadujú určitú fantáziu a zručnosť.

- **Mozaika.** Pod týmto pojmom rozumieme vytváranie kompozície z menších pravidelných, alebo menej pravidelných prvkov. Podľa materiálu, z ktorého sú prvky, rozlišujeme *mozaiku z papiera, textilu, kameňa, skla, hliny, prírodného materiálu, semien ...* Papierová mozaika môže byť zo strihaných, pravidelných tvarov, alebo z trhaného papiera.
- **Papierová a textilná koláž.** Kolážou rozumieme také výtvarné formy, ktoré vznikli nalepovaním papiera, textilu, fólií na ploche. Tento materiál vystrihujeme, prípadne trháme, potom nalepujeme a niekedy dotvárame kresbou a maľbou. Koláž môže byť z vystrihovaných papierových obrázkov
 - prekrývaných, kedy sa pokryje celá plocha výkresu
 - rozložených, kedy sa môže plocha domaľovať
- **Vystrihovanie, preklápanie, prehýbanie, posúvanie.** Pracuje sa prevažne z papierom, do ktorého sa vystrihujú rôzne námety. *Preklápaním* vznikajú „negatívy“ navrhnutých motívov. Prehýbaním papiera do harmoniky vznikne základ pre harmonikový obrázok. Z *poskladaného* papiera motív vystrihne a rozložením vznikne harmonikový pás / napr. s motívom stromčeka, dievčatka, kohútika/, ktorý sa po rozložení nalepí na podkladový papier. **Posúvanie** – je zaujímavá technika, pri ktorej posúvame na časti rozčlenený nakreslený motív – napríklad slza, lopta, kocka a pod.
- **Maľba voskom na textil.** Používame farebné sviečky, alebo voskové pastelky.

- Nastrúhaný vosk rozložíme na miesta podľa zvoleného námetu na biely textil, prikryjeme novinovým papierom a prežehlíme. Vzniknuté farebné škvrny môžeme dotvoriť tušom, alebo fixom.
- b/ Roztopeným voskom tenkým štetcom maľujeme na biele plátno, každý ťah treba 2-3 krát navrstviť. Po zaschnutí vosku vymaľujeme textil vodovými / anilínovými farbami/. Prikryjeme novinovým papierom a prežehlíme. Vosk sa odstráni a vzniknú biele línie.
- **Maľba na sklo.** Je jednou z najstarších ľudových techník, je podobná kolorovanej kresbe. Používame tenký štetec a temperové farby. Námet obrázku sa nakreslí na papier a podloží pod sklo. Najskôr sa čiernou farbou štetcom nakreslia obrisy tvarov, detaily a potom sa vymaľujú plochy a pozadie. Nakoniec sa sklo zafixuje priesvitným, alebo farebným lakom. Je potrebné si uvedomiť, že obrázok na skle bude v zrkadlovom obraze s obrázkom pred maľovaným na papieri. / Namiesto skla môžeme použiť i **celofán.**/
- **Zapúšťanie do vlhkého podkladu.** Vznikajú práce dekoratívneho charakteru. pri zapúšťaní do vlhkého podkladu môžeme použiť rôzne materiály :
 - a) navlhčený hrubší papier – maľujeme obrázok – napr. ilustráciu k rozprávke, po uschnutí dotvoríme tušom, alebo fixom
 - b) plochu hrubšieho papiera potrieme lepidlom – klovatinou a štetcom vytvárame bodovou technikou farebné škvrny, ktoré sa rozlievajú a vytvárajú zaujímavé abstrakte obrazce
 - c) plochu výkresu potrieme klovatinou a posypeme krupicou, ešte do vlhkého podkladu maľujeme hustými polokryciami vodovými farbami daný motív
- **Tepanie.** Používame hrubý alobal, alebo kovové fólie ./ zo zubnej pasty, víčka zo zaváranín a pod./ Zvolený tvar vystrihneme / alobal nalepíme na výkres/ a ostrým predmetom vytepeme vzory, ktoré je možné gravírovať tak, že fóliu potrieme tužom a po zaschnutí utrieme. Farba zostane iba v ryhách.
- **Práce z textilu.** Textil môžeme spracovať množstvom zaujímavých techník – textilná aplikácia, cigánska tkanica, gobelín, čipka, tenerifa, batik, makramé a pod.
 - **tlač z výšky** – používame textilné farby, ktorými pomocou rôznych tlačidiel vytvárame rôzne vzory na šatky, dekorač. textílie, šály, závesy a pod.
 - **tlač z plochy** – monotyp na textil. Pracujeme s olejovými farbami, veľmi riedenými terpentínovým riedidlom. Je to skôr maliarska technika, pri ktorej sa dieťa uvoľňuje vo výtvarnom prejave
 - **modrotlač** – pomocou štetca a roztopeného vosku nanesieme na textil daný motýk, každú líniu niekoľkokrát navrstvíme, textil amaľujeme textilnou modrou farbou, po zaschnutí prikryjeme novinovým papierom a prežehlíme.
 - **batika** – vyvázovaná batika patrí k najstarším ľudovým spôsobom výzdoby textilu. Jemný textil / hodváb/ popreväzujeme niťami a namočíme do pripraveného roztoku na farbenie textílií. Po dôkladnom vypláchaní rozviažeme, usušíme a prežehlíme.
 - **textilná koláž** - textilné odstrižky rôznej kvality, farieb, vzoriek, štruktúry, slúžia ako pomocné farebné prvky, ktoré sa vkusným tvarovým usporiadaním skladajú do farebnej mozaiky. Nastrihané tvary textilu sa zvyčajne lepia na pevnú lepenku a zaťažia sa. Hotové koláže možno natrieť bezfarebným parafínom – vynikajú potom sýtou hĺbkou farieb a navyše ich tenká vrstvička vosku chráni pred nečistotou.
 - **asambláž** – vzniká kombináciu rôznych materiálov – textil, drevo, kov, kameň a pod. Hlavnú úlohu hrá rôznorodosť materiálov, ich priradovanie, tvarové,

štruktúralne i farebné kontrasty a napätie medzi nimi. Provokujú fantáziu mladých umelcov, je možné ich robiť i v prírode.

- **textilná aplikácia** – je spôsob výzdoby textilu, ktorým sa výtvarný účinok dosahuje spájaním a ukladaním / aplikovaním/ tvarovo, farebne i štruktúralne odlišných kúskov textilu na jednofarebný základ. Textilná aplikácia je z á s a d n e š i t á a spôsob šitia tiež zvyšuje výtvarný účinok. Steh alebo vôbec nevidieť, alebo sa naopak výrazne zdôrazňuje. Oboje sa riadi zámerom tvorcu. Podklad na aplikovanie nemusí byť vždy jednofarebný a aplikované kúsky textilu jednofarebné.. Pestrý podklad a jednofarebný dekór vyzerá rovnako dobre.
- **vyšívanie** - patrí k najstarším výzdobám textilu. Deti naučíme základné vyšívacie stehy, pomocou ktorých môžu vytvárať jednoduché obrázky. Vyšívať môžeme plátno, panamu, kanavu / krížikové stehy, prevliekanie/, i výkres.
- **tkanie** – vytvorenie osnovy na hrubom kartóne, alebo na drevenom ráme. Rôznofarebnú vlnu prevliekame podľa vzoru na podloženom predkreslenom vzore.
- **tenerifa** - vytvorenie osnovy do tvaru hviezdice v ráme z kartónu, alebo preglejky a prepletáme rôznofarebnú vlnu do kruhu smerom od stredu hviezdice k okrajom rámu. tenerifu možno dotvoriť dekoračnými prvkami – korálkami, strapcami, brmbolcami, vrkôčikmi a pod.

Priestorové formy

1. Modelovanie. Pri modelovaní vytvárame plnoplastické formy, alebo reliéfne formy z hliny, plastelíny, modulitu, papierovej hmoty, cesta a pod.

- **HLINA** - Práce modelované z hliny po vypálení v keramickej peci nazývame k e r a - m i k a. Hlina je najvhodnejší modelovací materiál. Dá sa vypaľovať na terakotu, ktorá po glazovaní keramickými farbami a druhom vypálení nadobúda trvácnosť a úžitkovú hodnotu. Hlinu si možno zaobstarať z miestnych zdrojov, z tehelne, keramických podnikov. Ak nemáme možnosť vypálenia v peci, môžeme nechať výrobok jednoducho voľne a pomaly vyschnúť. Po vyschnutí sa môže výrobok nalakovať. Je krehkejší ako vypaľovaný.
- **PLASTELÍNA** - modelovanie z plastelíny je pre žiakov najprístupnejšie. Môžu z nej vytvárať reliéfy, modelovať formu pre sadrové odliatky, alebo vytvárať figúrky a rôzne predmety.
- **MODULIT** – je finančne náročnejším materiálom. Pri modelovaní pracujeme s navlhčenými rukami, aby sa modulit nelepil. Po skončení modelovania sa výrobok uvarí vo vode, čím získa tvrdosť a trvácnosť. Hotové výrobky sa môžu vymaľovať a nalakovať bezfarebným lakom.
- **VIZOVICKÉ CESTO** – finančne nenáročné, no náročné na prípravu hmoty. Cesto sa musí vypracovávať asi 1 hodinu. Príprava Vizovického cesta : 2 kg hladkej múky, 3 lyžice octu, 8 dcl vody. Hotové výrobky potrieť bielkom a piecť. Vymodelované výrobky sa zdobia tradičnou výzdobou zastrešovaním, vpichovaním a vtláčaním .
- **PAPIEROVÁ HMOTA** – rozmočenie novinového papiera vo vode, uvarenie a rozmixovanie na kašu. Väčšie výrobky vytvoríme pomocou základu z pohára, rúrky z toalet. papiera a pod. Okolo základu vymodelujeme požadovaný tvar výrobku a necháme vyschnúť. Povrch môžeme vyhladiť jemným brúsny papierom Potom

výrobok vymaľujeme a nalakujeme. Môžeme tak vytvoriť i výrobky úžitkového charakteru – nádobu na ceruzky, vázu, kvetináč, kazetu na šperky a pod.

- **KAŠÍROVANIE** – Kaširovaním môžeme vytvárať drobné predmety pomocou „kopyta“ – šablóny, na ktorú priliepame navlhčené pásiky alebo štvorčeky novinového papiera v škrobovom lepidle. Položíme 3-5 vrstiev. Po uschnutí výrobok snímeme z kopyta a môžeme namaľovať, alebo prilepiť na potrebné miesto.
 - Ďalším spôsobom kaširovania je vrstvenie navlhčených štvorčekov novinového papiera na vystrihnutý základ z hrubého kartónu zo všetkých strán. Nanesieme 3 – 5 vrstiev. po zaschnutí výrobok vyhladíme brúsnym papierom, namaľujeme a nalakujeme. / napr. rybičky, alebo vianočné ozdoby/
 - Kaširovanie na balón je náročnejšia technika na čas. Na celý nafúknutý balón nalepíme niekoľko vrstiev štvorčekov novinového papiera navlhčených v škrobovom lepidle. /4- vrstiev/ Po uschnutí balón vyfúkame, alebo prepichnete. Vznikne nám tvrdá papierová guľa, ktorú môžeme využiť ako tekvicové fašiangové strašidlo / vystrihneme oči, nos, ústa, alebo ako hlavy k bábkam, alebo dekoračným panákom na hlavy môžeme kaširovaním vyrobiť a prilepiť nos, uši, vyformovať líca, bradu a pod., prilepiť z vlny vlasy, fúzy, bradu. Nanesením štvorčekov papiera na balón len z časti, môžeme vytvoriť kaširovanú tvárovú masku.
- **Plastika z papiera.** Papier poskytuje veľa možností na plastické práce. Papierové plastiky môžeme robiť z pásov kartónu, z plôch, kaširovaním.
 - z pásov tvrdšieho papiera prehybaním a skladaním vytvoríme trojuholníkové, štvorcové, alebo okrúhle časti pre reliéfnu stenu,
 - z vrstvením rôznych nastrihaných plôch kartónu – reliéfne výzdoby
 - pokrčením namočeného tenkého papiera v škrobovom lepidle vytvoríme plastické obrázky -/stromy, snehuliaka, krajinku, kvety a pod./, ktoré po vyschnutí môžeme vymaľovať.
- **Práca s textilom .** textil má pri vytváranie výrobkov priestorového charakteru veľmi široké využitie. Tvarovaním a lepením textilu do guľky môžeme vytvárať hlavy k bábkam, vytvárať textilné hračky – panáčikov, bábiky, maňušky, ihelníčky, koníky a pod. Pri práci s textilom môžeme využívať odpadový materiál, či využitie starého nepotrebného textilu z domácností : bábky z rukavičiek, húseničky z ponožiek, bábätko z kojeneckého oblečenia sedačky, a veľa rôznych výrobkov v kombinácii s ďalšími materiálmi.
- **Práca z dreva.** Drevo poskytuje široké možnosti na výtvarné spracovanie. Od najjednoduchších paličiek /špajdlí/ a latiek, ktoré nožíkom upravíme a opracujeme, až po zložitejšie techniky opracovávanie dreva strúhaním. Drevo nechávame prírodné, môžeme ho prípadne namoriť a nalakovať.
- **Plastické práce z rôznych materiálov.** drôt, vlnitý papier, kov, korok, plech, plastické hmoty dávajú nespočetné výrazové možnosti pre spracovanie. Pri fantázii a zručnosti možno z najrozličnejších materiálov a odpadov vytvoriť zaujímavé, netradičné tvary a plastiky.
- **Plastické práce z krabičiek** zlepovaním, maľovaní a dotváraním pomocou rôznych materiálov môžu vzniknúť rôzne predmety. / robot, budovy, zámky, hrady, postavy, dopravné prostriedky, a pod. /

Prierezové témy

Pri tvorbe tematicko výchovno-vzdelávacích plánov odporúčame do obsahu výtvarnej výchovy v každom ročníku, vhodne implementovať prostredníctvom aktivizujúcich učebných metód nasledujúce prierezové témy:

- **Dopravná výchova** – úlohou vzdelávania je postupne pripraviť deti na samostatný a bezpečný pohyb v cestnej premávke.
- **Environmentálna výchova** – cieľom je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné - chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj k zvieratám v prírode, starať sa o svoje okolie a pod..
- **Osobnostný a sociálny rozvoj** – rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje im základy na plnohodnotný a zodpovedný život.
- **Tvorba projektov a prezentačné zručnosti** – spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov, ako je komunikovanie, argumentovanie, používanie informácií a práca s nimi, riešenie problémov, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupráca v skupine, prezentácia samého seba.
- **Mediálna výchova** – umožní žiakom osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty. Deti získavajú schopnosť posudzovať mediálne šírené posolstvá, aby objavovali v nich to hodnotné a pozitívne, ale tiež si uvedomovali negatívne mediálne vplyvy na ich osobnosť.
- **Multikultúrna výchova** – zaraďuje sa do vzdelávania preto, lebo sa žiaci v škole stretávajú v súvislosti s globalizáciou sveta, so žiakmi rôznych kultúr. Žiaci by mali byť pripravení na rozdielnosť kultúr. Výchovné pôsobenie je zamerané na rozvoj chápania, akceptácie, medziludskej tolerancie a emocionálne pochopenie inej kultúry. Predpokladom je aj schopnosť detí s nimi spolupracovať.
- **Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra** - cieľom vzdelávania je motivovať žiakov získavať, rozvíjať a utužovať svoje postoje k morálnym hodnotám, poznať prírodné krásy a tradičnú ľudovú kultúru svojho regiónu, osobitne poznať regionálnu históriu a históriu Veľkej Moravy- postavy kráľa Svätopluka
- **Ochrana života a zdravia** – cieľom vzdelávania je poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky a formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí.

Okrem uvedených prierezových tém odporúčame implementovať do vzdelávacieho procesu Globálne rozvojové vzdelávanie a Finančnú gramotnosť.

- **Globálne rozvojové vzdelávanie** sa venuje problematike Miléniových rozvojových cieľov OSN: Odstrániť extrémnu chudobu a hlad, Dosiahnuť základné vzdelanie pre všetkých, Presadzovať rovnosť mužov a žien a posilniť rolu žien v spoločnosti, Znížiť detskú úmrtnosť , Zlepšiť zdravie matiek, Bojovať s HIV/AIDS, maláriou a

d'alšími chorobami, Zaisťiť udržateľný stav životného prostredia (pitná voda, kvalita života), Budovať svetové partnerstvo pre rozvoj

Finančná gramotnosť vychádza z Národného štandardu finančnej gramotnosti verzie 1.0 a venuje sa problematike nasledujúcich tém: Človek vo sfére peňazí, Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí, Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb príjem a práca, Plánovanie a hospodárenie s peniazmi, Úver a dlh, Sporenie a investovanie, Riadenie rizika a poistenie

Hodnotenie a klasifikácia predmetu

V rámci novej koncepcii vyučovania výtvarnej výchovy na ZŠ, zavádzame v rámci obsahovej prestavby školstva spôsob hodnotenia a klasifikácie žiaka známkami. V súvislostiach civilizácie, v ktorej žijeme, hra hodnotenie dôležitú úlohu. Predstavuje spätnú väzbu prostredia, ktorá symbolizuje jeho názor na kvalitu a význam hodnoteného faktu. Proces hodnotenia je podstatnou súčasťou výchovy aj vzdelávania.

Hodnotenie každého predmetu je špecifické, pretože musí zohľadniť špecifický prínos predmetu k vzdelanostnému rastu a osobnostnej formácii žiaka. Špecifikom výchovy prostredníctvom výtvarných činností a výtvarného vyjadrovania je, že sa v rámci jej procesu očakáva vlastný prístup žiaka k aplikácii techník, nástrojových a koordinačných zručností, ale najmä v oblasti vytvárania svojich osobných symbolických reprezentácií skutočnosti (obrazov, objektov, priestorových riešení, akčných a procesuálnych vyjadrení svojej fantázie, predstav a reality vonkajšieho sveta).

Výtvarná výchova na ZŠ je predmet, ktorý sa nenapĺňa realizáciou požadovaného programu (edukačnej úlohy), ale v ktorých je tento program len východiskom k samostatnému (tvorivému) výtvarnému vyjadrovaniu sa žiaka. Ináč by nespĺňali svoje ťažiskové poslanie: formovať mentálne štruktúry žiaka v smere aktívnej otvorenosti voči interpretáciám a vyjadrovaniu sveta a seba, orientovať žiaka k tvorivému prístupu – či v rámci seba vyjadrovania, alebo riešenia zadaných úloh.

Hodnotenie má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka a usmerniť jeho osobnostný vývoj. Tu musí učiteľ brať ohľad na jeho schopnosti, nadanie, ambície a vkus.

Pri hodnotení žiaka ma prednosť porovnávanie jeho výkonu s jeho predchádzajúcimi výkonmi a s nastavenými kritériami pre porovnávanie s výkonmi iných žiakov.

Až v druhom rade je teda hodnotenie porovnaním v rámci skupiny žiakov (triedy). Toto porovnanie ma mať najmä výchovný charakter. Pri zohľadnení osobitosti každého žiaka poskytuje obraz o rozvrstvení škály kvality prístupu, výkonu, poznania, schopnosti zaujať stanovisko a výsledku činnosti v porovnaní medzi jednotlivými žiakmi.

Nehodnotíme teda len (alebo v prvom rade) výsledok činnosti (vytvorený artefakt), ale celý proces a prístup žiaka v rámci tohto procesu.

Forma hodnotenia

- ťažiskovou formou hodnotenia je *osobný rozhovor so žiakom*, v ktorom učiteľ žiakovi poskytne citlivú, veku primeranú, analyticky podloženú spätnú väzbu o rôznych aspektoch jeho činnosti (viď kritéria hodnotenia)

- vo vzájomnej komunikácii ma žiak možnosť klásť otázky alebo *zdôvodniť svoj prístup* seba hodnotením žiaka
- *nie je nutné známkovať každú prácu* a každý výkon žiaka. Je na voľbe učiteľa, ktoré úlohy bude hodnotiť, aby poskytl žiakovi i prostrediu dostatočný obraz o jeho kvalitách a vývoji

Kritériá hodnotenia

Učiteľ ma brať ohľad na to, že výtvarný prejav súvisí s fantáziou, seba projekciou, záujmami a intímnym svetom žiaka a že toto hľadisko sa bude prejavovať aj v jeho riešení výtvarných úloh iniciovaných učiteľom. Preto sa pri hodnotení musí vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií, ktoré by sa mohli necitlivo dotknúť osobnostného zamerania žiaka.

Uprednostňujeme osobný, diferencovaný prístup. Predložené kritériá sú orientačné, učiteľovi poskytujú štruktúru analýzy jednotlivých hľadísk uplatniteľných na činnosť žiaka v rámci výtvarnej výchovy. Výsledok výtvarných činností (artefakt) nie je jediným predmetom hodnotenia, ale učiteľ zvažuje všetky nižšie vymenované kritéria.

Výsledok výtvarnej činnosti je síce dôležitý, u žiaka naň vzniká obyčajne citová väzba – spokojnosť dieťaťa s vlastným výkonom, čo ho následne motivuje pre ďalšiu výtvarnú prácu a udržiava jeho záujem o seba vyjadrovanie. Je teda potrebné, aby učiteľ k nemu zaujímal stanovisko. Okrem neho treba hodnotiť, a niekedy aj uprednostniť, proces výtvarných. Tuto formu odporúčame príležitostne kombinovať aj so činnosťou, pretože práve v rámci tohto procesu dochádza k formácii osobnosti žiaka a k získavaniu kompetencií – k napĺňaniu cieľov výtvarnej výchovy.

Kritériá hodnotenia sú vypracované v súlade s ročníkovými kompetenciami a je potrebné, aby učiteľ pri hodnotení mal tieto kompetencie a ich postupné dosahovanie na zreteli.

Učiteľ u žiaka hodnotí, primerane veku:

a) priebeh vytvárania postojov:

- prístup k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy,
- otvorenosť voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení,
- cieľavedomosť riešení,
- záujem o činnosť v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok,
- schopnosť spolupracovať,
- schopnosť zaujímať stanoviska k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- technické zručnosti (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov a technických operácií s nimi),
- formálne zručnosti (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka),
- mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja vnímania a prežívania,
- mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja predstavivosti a fantázie,
- mentálne spôsobilosti na úrovni myslenia (vlastne témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);

c) priebeh získavania vedomostí:

- znalosti oblasti vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými

edukačnými úlohami,

- pochopenie výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho,
- znalosť materiálov, technik, médií a procesov ich používania;

d) schopnosť realizácie výsledného artefaktu.

Orientačný opis naplnenia kritérií vo vzťahu ku škále hodnotenia

VÝBORNÝ

Žiak spĺňa kritéria (a – d) na vynikajúcej úrovni:

- žiak je iniciatívny a tvorivý vo výtvarnom vyjadrovaní, uplatňuje vlastne nápady, je otvorený voči novým podnetom a experimentovaniu,
- žiak dokáže vyjadriť veku primerane postoje (vkus, názor, spolupráca, individualita) v oblasti vizuálnej kultúry,
- žiak ovláda zručnosti (technické, nástrojové, materiálové) podľa požiadaviek ročníkových kompetencií na vynikajúcej úrovni,
- žiak preukazuje veku primerane mentálne spôsobilosti – na úrovni vnímania, prežívania, fantázie a predstavivosti, vytvárania vlastných koncepcií,
- žiak dokáže veku primerane pomenúvať a interpretovať svoje zážitky, činnosti a ich výsledky,
- žiak preukazuje vedomosti z oblasti vizuálnej kultúry primerane edukačným úlohám (v nižších ročníkoch najmä vedomosti o materiáloch nástrojoch, základných technikách a druhoch vizuálnych umení; v sekundárnom vzdelávaní o štýloch, ťažiskových obdobiach, nosných umelcoch a médiách),
- žiak dokáže rešpektovať vlastný tvorivý výsledok a je tolerantný voči tvorivým prejavom, názorom a vkusu iných,
- žiak zrealizoval artefakt primerane svojmu veku a schopnostiam.

CHVÁLITEBNÝ

Žiak v podstate spĺňa kritéria 1. stupňa hodnotenia ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý

DOBRY

Žiak realizuje edukačne úlohy priemerne, chyba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, nerozširuje svoju flexibilitu, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom.

DOSTATOČNÝ

Žiak realizuje edukačne úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu, s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti a poznatky v nových oblastiach.

NEDOSTATOČNÝ

Žiak nespĺňa kritéria, nemá záujem o výtvarné aktivity, neguje vyučovací proces. Neodporúčame používať stupeň nedostatočný v celkovom hodnotení žiaka; v čiastkovom hodnotení len vo výnimočných prípadoch (napr. zámerné negovanie Vyučovacieho procesu)

**Obsahový a výkonový štandard:
Výtvarná výchova, 5. ročník (1h týždenne – 33h ročne)**

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
výtvarný jazyk / základné prvky výtvarného vyjadrovania	- negatív a pozitív v plošnom vyjadrení / v plastickom vyjadrení	- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia - kresliť prostredníctvom linky a šrafovania
možnosti zobrazovania videného sveta	- kreslenie predmetu podľa skutočnosti/ - modelácia šrafovaním tieňovaním, lavírovaním	- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí), - zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixky, uhlík, drievko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
podnety výtvarného umenia / médiá, štýly, procesy, techniky, techniky, témy	- - kubizmus a konstruktivizmus	- -vo svojom vyjadrovanom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) - tendencii umenia 20. st. až po súčasnosť - zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafura, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
	- -surrealizmus	
	- -abstraktne umenie	
Podnety výtvarného umenia	- ranokresťanské a byzantské umenie /mozaika alt. ranokresťanské a byzantské umenie /ikona	- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia - zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry
podnety fotografie	- základy práce s fotoaparátom / hry s ostrosťou a neostrosťou /digitálny fotoaparát, - uloženie a základné operácie s fotografiou v počítači	- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia – zaber fotografia - zvládnuť základné grafické operácie na počítači

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
podnety filmu a videa	- zaber, spájanie obrazov, montáže, koláže	- tvorivo používať vybrane média, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať – prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastne nápady a koncepty - zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi - v koláži a v asambláži -vkladanie, lepenie,
podnety architektúry	- hravé skúmanie priestoru	- vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru - zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláži
podnety dizajnu	- obalový dizajn /materiál, tvar a grafické riešenie alt. návrh loga, značky, ex libris	- vytvoriť kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu - zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixky, uhlík, drievko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľ'a, valček a pod.),
podnety tradičných remesiel	- podnety hrnčiarstva/alt.: kombinácia hrnčiarstva a drotárstva	- vyjadriť sa základnými technickými postupmi priestorového vytvárania objektu - zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
elektronické médiá	- úprava digitálneho obrazu /skenovanie /základne operácie s digitálnym obrazom /alt.: ukážky možnosti úpravy digitálnej fotografie v počítači	- tvorivo používať vybrane média, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať – prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastne nápady a koncepty, - zvládnuť základne grafické operácie na počítači
podnety hudby a literatúry/ synestetické podnety	- grafická partitúra /pokús o jej hudobnú interpretáciu	- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov - zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.)
podnety rôznych oblastí poznávania sveta	- výtvarné hry s problematikou dejepisu alt. výtvarné hry s problematikou zemepisu	- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov. - zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafura, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie), -

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
tradícia a identita / kultúrna krajina	- Výtvarné reakcie na rôzne typy regionálnych ornamentov /ornamentov rôznych kultúr	- -vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia - zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, dekalk, monotypia, papierorez, sadrorez - linorez a pod.),
škola v galérii /galéria v škole	- objavovanie prvkov obrazu v galerijnej zbierke alt. galéria na internete	- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych tendencií umenia - pochopiť techniku usporiadania a miešania farieb

**Obsahový a výkonový štandard:
Výtvarná výchova, 6. ročník (1h týždenne – 33h ročne)**

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
výtvarný jazyk / základné prvky výtvarného vyjadrovania	- mierka a proporčne vzťahy, opieracie s proporciami	- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí), - zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
možnosti zobrazovania videného sveta	- kreslenie figúry podľa skutočnosti a pamäti	- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí), - kresliť prostredníctvom tieňovania
podnety výtvarného umenia / médiá, štýly, procesy, techniky, techniky, témy	- kinetické /svetelne umenie - op-art	- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) - tendencii umenia 20. st. až po súčasnosť - zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze; - vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafura, pointilizmus, roztieranie, zapušťanie)
výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	- stredoveké a gotické umenie	- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia - zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze; - vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafura, pointilizmus, roztieranie, zapušťanie),
podnety fotografie	- inscenovaná fotografia /kresba svetlom, zmeny osvetlenia – vplyv na plasticitu	- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať – prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastne nápady a koncepty - zvládnuť základne grafické opieracie na počítači.
podnety filmu a videa	- vzťah obrazu a zvuku vo filme hudba, hlas a slovo, strih	- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať – prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastne nápady a koncepty - zvládnuť základne grafické opieracie na počítači

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
podnety architektúry	- urbanizmus /plán mesta, štruktúra zón, doprava, uzly, vzťah ku krajine, mesto a dedina /fantastické priestory	- vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru - zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláži
podnety dizajnu	- odevný dizajn /časť odevu, doplnok	- vytvoriť kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu - zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, - skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, - spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
podnety tradičných remesiel	- podnety košíkárstva, pletenie	- vyjadriť sa základnými technickými postupmi priestorového vytvárania objektu - zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
elektronické médiá	- spracovanie a montáž obrazu /vrstvy, filtre, transformácie, farebne variácie /písmo a obraz /alt.: simulovanie vrstiev a filtrov prostredníctvom Mechanických a výtvarných prostriedkov	- hrať sa s jednoduchými animačnými trikmi, kamuflážou a napodobneninou (filmový trik, kulisa, maskovanie, mimikry), - zvládnuť základne grafické operácie na počítači.
podnety hudby a literatúry/ synestetické podnety	- farebná hudba /objekt, hudobnovizuálny nástroj /alt.: zvuková plastika, objekt	- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety - z iných predmetov. - zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze; - vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafura, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
podnety rôznych oblastí poznávania sveta	- podnety prírodopisu /prírodné štruktúry	- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov. - zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry,

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
tradícia a identita / kultúrna krajina	- výtvarné reakcie na tradičné formy (architektúry odevov, jedál, zvykov ...)	- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia - zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zahýbanie, trhanie, strihanie, - skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, - spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
škola v galérii /galéria v škole	- - obraz pre 5 zmyslov	- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych - tendencii umenia - pochopiť techniku usporiadania a miešania farieb

**Obsahový a výkonový štandard:
Výtvarná výchova, 7. ročník (1h týždenne – 33h ročne)**

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
výtvarný jazyk / základné prvky výtvarného vyjadrovania	- poriadok a chaos, usporadúvanie prvkov v kompozícii	- vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania - zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko,..),
možnosti zobrazovania videného sveta	- kreslenie priestoru / perspektíva	- vytvoriť základný rozvrh priestoru, - zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko,..),
podnety výtvarného umenia / médiá, štýly, procesy, techniky, techniky, témy	- dada, neodada - akčné umenie	- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. st. až po súčasnosť - zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkladanie, lepenie, spinanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	- renesančné umenie	- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia - zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry
podnety fotografie	- fotografická reportáž /spájanie obrazov /tvorba deja, záznam akcie, performancie	- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia – záber /fotografia - zvládnuť základné grafické operácie na počítači
podnety filmu a videa	- scenár /literárna príprava filmu a videa	- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky a prostredníctvom nich vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty - zvládnuť základné grafické operácie na počítači

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
podnety architektúry	- typ, funkcia a výraz stavby	- vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru - zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží
podnety dizajnu	- dizajn výrobku /návrh úžitkového predmetu	- vytvoriť, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu, - kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania
podnety tradičných remesiel	- podnety krajčírstva, /alt.: podnety čipkárstva	- vytvárať formálne série z jedného motívu a jednoduché variácie motívu - zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži
elektronické médiá	- morfing /transformácie tvaru na iný tvar prostredníctvom softveru /alt.: transformácie tvaru na iný tvar prostredníctvom rozkresby, princípy morfingu	- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať – prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty - zvládnuť základné grafické operácie na počítači
podnety hudby a literatúry/ synestetické podnety	- vizuálna poézia /pokús o recitáciu	- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov - zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
podnety rôznych oblastí poznávania sveta	- telo človeka, zvieratá	- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí), - zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, dekalk, monotypia, papierorez, sádrorez linorez a pod.),

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
tradícia a identita / kultúrna krajina	- rozprávky, príbehy, legendy a história obce, regiónu spracované výtvarnou formou	- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia, - zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
škola v galérii /galéria v škole	- slovo a obraz	- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych tendencií umenia - zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),